

**Satversmei atbilst norma par ierobežojumu kredītiestādes valdes loceklim saņemt
atlīdzību no noguldījumu garantijas fonda**

2014. gada 13. jūnijā Satversmes tiesa ir pieņēmusi spriedumu lietā Nr. 2014-02-01 „Par Noguldījumu garantiju likuma 17. panta 4. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam”.

Likumdevējs ir tiesīgs kredītiestādes valdes loceklim, ņemot vērā viņa zināšanas finanšu jomā, nepiešķirt tiesības saņemt garantēto atlīdzību no noguldījumu garantijas fonda kredītiestādes maksātnespējas gadījumā.

Apstrīdētā norma

Noguldījumu garantiju likuma 17. panta 4. punkts noteic, ka garantētā atlīdzība netiek izmaksāta par noguldījumiem, ko izdarījuši noguldījumu piesaistītāja akcionāri, kuriem noguldījumu piesaistītājā ir būtiska līdzdalība, padomes un valdes priekšsēdētājs un locekļi, iekšējā audita dienesta vadītājs, sabiedrības kontrolieris un citi noguldījumu piesaistītāja darbinieki, kuri plāno, vada un kontrolē noguldījumu piesaistītāja darbību un atbild par to.

Augstākā juridiska spēka norma

Satversmes 91. panta pirmais teikums: „Visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā.”

Lietas fakti

Lieta ierosināta pēc Svetlanas Ovčiņņikovas konstitucionālās sūdzības. Sūdzības iesniedzēja ir bijusi AS „Latvijas Krājbanka” valdes locekle, viņai šajā bankā ir bijuši arī noguldījumi. Pēc bankas darbības apturēšanas sūdzības iesniedzēja nav varējusi saņemt garantēto atlīdzību par noguldījumiem, lēmums par atteikšanos izmaksāt viņai atlīdzību pamatots ar apstrīdēto normu.

Sūdzības iesniedzēja uzskata, ka šī norma pārkāpj vienlīdzības principu un nesamērīgi ierobežo viņas pamattiesības. Norma vienlīdz skarot gan tos valdes locekļus, kas ar savu

rīcību ir veicinājuši noguldījumu nepieejamības iestāšanos, gan tos valdes locekļus, kas atbild par tādiem kredītiestādes darbības jautājumiem, kas neskar noguldījumus un to pieejamību.

Tiesas secinājumi un lēmums

Par apstrīdētās normas vērtēšanas apjomu

Satversmes tiesa apstrīdēto normu vērtēja tiktāl, ciktāl tā attiecas uz kredītiestādes valdes locekļa veiktajiem noguldījumiem šajā kredītiestādē. [9]

Par atšķirīgo attieksmi

Satversmes tiesa atzina, ka kredītiestādes valdes loceklis atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos ar citām personām, kurām bijuši noguldījumi šajā kredītiestādē brīdī, kad tajā iestājusies noguldījumu nepieejamība. [11] Taču pret šīm personu grupām tiek pieļauta atšķirīga attieksme, proti, valdes locekļiem tiek liegtas tiesības saņemt garantēto atlīdzību no noguldījumu garantiju fonda. [12]

Par apstrīdētās normas leģitīmo mērķi

Satversmes tiesa atzina, ka apstrīdētās normas radītās atšķirīgās attieksmes leģitīmais mērķis ir nodrošināt noguldījumu garantiju fonda un valsts budžeta līdzekļu saimniecisku izmantošanu un aizsargāt personas, kurām finanšu jomā nepieciešama sevišķa valsts aizsardzība. Likumdevējam ir tiesības noteikt gan to personu loku, kurām sniedzama finansiālā aizsardzība, gan izmaksājamās atlīdzības apmēru, gan arī tās piešķiršanas kārtību. Turklāt jāņem vērā, ka ja noguldījumu garantiju fondā nepietiek līdzekļu garantētās atlīdzības izmaksāšanai, tad trūkstošie līdzekļi tiek piešķirti no valsts budžeta. [13]

Par apstrīdētās normas atbilstību samērīguma principam

Satversmes tiesas praksē ir nostiprināta atziņa, ka, lai norma tiktu atzīta par atbilstošu vienlīdzības principam, ir jākonstatē, ka tā atbilst arī samērīguma principam. [10]

Vērtējot apstrīdētās normas atbilstību samērīguma principam, Satversmes tiesa atzina, ka apstrīdētā norma ir piemērota leģitīmā mērķa sasniegšanai, [14.1] leģitīmo mērķi nevar

sasniegt ar citiem līdzekļiem, kas mazāk ierobežotu personas tiesības un likumiskās intereses, [14.2.2] un labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par personas tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto kaitējumu. [14.4]

Par kredītiestādes valdes locekļa pienākumiem

Satversmes tiesa citastarp norādīja, ka valdes loceklim ir pienākums pastāvīgi kontrolēt un pārzināt komercsabiedrības finansiālo stāvokli. [14.2.2] Personām, kuras kredītiestādē ieņem valdes locekļa amatu, tiek prezumētas spējas un zināšanas finanšu vadības jomā, tātad arī spēja pieņemt adekvātus lēmumus kredītiestāžu veiktajai komercdarbībai raksturīgo risku apstākļos. [14.4] Turklāt Komerclikums paredz, ka valde pārzina un vada komercsabiedrības lietas tikai kopīgi, tādējādi valdes loceklis nevar izvairīties no likumā noteiktās atbildības arī tādos gadījumos, ja ir uzņēmis atbildību tikai par vienu jautājumu loku. [14.2.2]

Līdz ar Satversmes tiesa atzina, ka apstrīdētā norma **atbilst Satversmes 91. panta pirmajam teikumam.**

Satversmes tiesas spriedums ir galīgs un nepārsūdzams, tas stāsies spēkā tā oficiālās publicēšanas dienā. Sprieduma teksts ir pieejams Satversmes tiesas mājas lapā.

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt Satversmes tiesā izskatāmās lietas faktisko apstākļu izpratni. Tā nav uzskatāma par sprieduma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājas lapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Līna Kovalevska

Satversmes tiesas priekšsēdētāja palīdze

Lina.Kovalevska@satv.tiesa.gov.lv

67830748, 29813216